

1969 17. Dec. 1896: 1. Beh. af Lovf. om Tilvejebr. af Jordlodder for Landarbejdere. 1970

Jeg tror netop, at en jordbesiddende Husmands Forhold ere langt lykkeligere. Og ikke blot for ham selv ere de lykkeligere, men ogsaa for hans Børn. Børnene fra et Husmandshus, hvor der hører Jord til, lære fra Barndommen af Flid og Nøjsomhed. De lære at tage Vare paa deres Ting, fordi de have noget, der er deres eget, at raade for og hygge om, fordi de have deres eget at passe paa. Baade i nationaløkonomisk Henseende, socialt og moralsk set, tror jeg rigtignok, at Forholdene blive langt bedre med Jordhuse end med Huse uden Jord.

Det var kun disse Bemærkninger, jeg har haft at gøre. Jeg vil saa slutte med at anbefale dette Lovforslag, saa godt som jeg formaar. Jeg mener, som jeg alt har udtalt, at der naturligtvis er Forandringer at gøre deri; men jeg tror, at det med nogle Ændringer vil kunne blive en virkelig god Lov. En lille Stusselse har jeg lidt under Diskussionen i disse Dage. Det var ved at høre de Udtalelser, der kom fra det ærede Medlem for Aarhus Amt 3dje Valgkreds (Harald Jensen). Jeg havde faaet det Indtryk ved flere private Samtaler, jeg har haft med det ærede Medlem, at netop hos ham skulde et Lovforslag som dette finde Støtte. Jeg har faaet det Indtryk, at hans Interesse netop for den Klasse af Mænd, som dette Lovforslag vedrører, var saa stor, at han ret vilde lægge sig i Selen for at bringe bedre Forhold frem for dem. Det har bedrøvet mig, det har gjort mig ondt, at han har taget saa stærkt Afstand fra dette Forslag, saa jeg endog saa ikke har kunnet faa andet Indtryk, end at han vilde modarbejde det. Han sagde i Gaar, at dette Forslag ikke var værd at arbejde for, det, som han derimod vilde foreslaa, var, at Fideikommisser og Præstegaardsjorder indtages af Staten, ligesom denne erhverver anden til Salg værende Jord, at Staten overdrager det saaledes erhvervede samt anden i dens Besiddelse værende Jord, der egner sig til Dyrtning, til Landarbejdere og sætter disse i Besiddelse af Brugsretten til de fornødne Driftsmidler; endvidere derved, at Staten søger at fremkalde Fællesdrift i Landbruget paa en saadan Maade, at Udbyttet tilfalder de ved Driften beskæftigede Arbejdere med Fradrag af det dem paa-

lignede Bidrag til Statens Administration og Opretholdelse. Det kan jo maatte lyde meget godt i enkelte Landarbejders Øren, men jeg tror alligevel, at Hovedmængden af Arbejderne heller tager en Ordning som den, dette Forslag tilstræber, naar de kunne faa den straks, end vente paa, at det Forslag, som det ærede Medlem her fremfører, skal føres igennem.

Guldbranden: Gaar man ud fra de Udtalelser, som hidtil ere fremkomne om den Sag, der omhandles i det foreliggende Forslag, maa man finde det saa godt som afgjort, at ærede Medlemmer i denne Sal allerede have delt sig i to forskellige Lejre. Ganske vist er det vistnok ikke saaledes, at den Fordeling, der nu har fundet Sted, vil holde sig i Længden; der kan jo overordentlig godt ske Forskydninger deri, men saaledes som Stillingen er nu, synes det at være afgjort, at der er to forskellige Opfatteiser, der gøre sig gældende over for den foreliggende Sag. Det er ikke Smaating, der danner Stellet mellem dem. Det er om Formaalet med en Reform som den foreliggende, at de ere uenige. Der er dem, som mene, at naar man skal gennemføre en Lov om Oprettelse af Husmandsbrug, skal man nærmest tage Sigte paa at skaffe de større Landejendomme forøget Arbejdskraft, og der er andre, der mene, at Formaalet maa være det at skaffe Landarbejderne bedre økonomiske Raar. Det er i Virkeligheden det, der danner Stellet, nogle ville gaa i den ene Retning, andre i den anden. Om disse to Formaal skal jeg tillade mig enkelte Bemærkninger. Naar man vil gennemgaa den danske Bondestands Historie, dukker Spørgsmaalet om fra Statsmagts Side at træffe Foranstaltninger til, at de større Godsere stadig kunne have den nødvendige, rigelige Arbejdskraft til deres Raadighed, atter og atter op. Der klages idelig fra Adelsens, fra Godsvejernes Side over, at den Arbejdskraft, som staar til deres Raadighed, er for lille, at de unge, arbejdsføre Kræfter søge ud af Landet eller hen til andre Egne af Landet, hvor Raarene for dem ere bedre. Naar der saaledes har lydt Klage fra Godsvejernes Side, have Gnevoldstongerne stadig været villige til at lytte til disse Klager. Gang efter Gang ere disse Klager